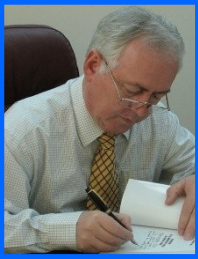

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

„Fake news” - „totul se schimbă pentru că nimic nu se schimbă”

Corneliu PIVARIU

Știri false (fake news -FN) a fost cuvântul anului în 2017 (conform dicționarului Collins), un termen care nu era foarte folosit în urmă cu doi ani. Cu toate acestea guvernele și oamenii influenți au folosit informația ca armă cu mii de ani în urmă, pentru a-și menține și întări puterea, precum și a-și slăbi oponentii/concurenții. Exemplul folosit adesea pentru a ilustra termenul este încă din perioada romană, când Octavian a folosit o campanie de dezinformare pentru a-l învinge pe Marc Antoniu (care s-a și sinucis).

În secolul XX noile forme de comunicare în masă au permis desfășurarea unor acțiuni mult mai extinse de dezinformare și manipulare, mai ales în timp de război, exemplul cel mai notabil fiind regimul fascist din Germania.

Sunt mai multe definiții pentru FN și nu s-a ajuns la una internațional acceptată (dacă nu s-a reușit încă definirea unitară a terorismului, cum să se definească FN?), sunt diferite estimări privind importanța și efectele FN, precum și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru a limita consecințele negative în societate ale FN. Subliniem caracterul deliberat al FN. De altfel, FN este în strânsă corelație și cu un alt termen în vogă, *post-adevăr* (cuvântul anului 2016 conform dicționarului Oxford - vezi și Editorialul în Pulsul Geostrategic nr.232/05.03.2017), relevanța FN crescând în politica epocii post-adevăr.

Un studiu Freedom House în 65 de țări care plătesc comentatori pro-guvernamentali arată că numărul țărilor care plătesc sume pentru FN a crescut treptat de la 20 de țări în 2013 la 30 țări în 2017. Interferența guvernamentală în mediul on-line (în același număr de 65 de țări analizate) a dus la creșterea mijloacelor media guvernamentale în 33 de țări, FN despre alegeri au fost constatate în 16 țări, iar în 10 țări se practică furtul de identitate electronică.

Se înregistrează, în general, o scădere a încrederii publicului în media tradițională, în timp ce încrederea în mediul on-line evoluează diferit (crește sau scade), datorită unor factori care țin, printre altele de educație, cultură, libertatea de exprimare ș.a.

Înainte de apariția Internetului procesul de diseminare a informațiilor, implicit al FN, era mult mai costisitor, câștigarea încrederii unui anumit public putea dura mai mulți ani, iar reglementarea sau auto-reglementarea media era mult mai facilă. Dezvoltarea social media a eliminat multe din limitele care preveneau diseminarea FN în regimurile democratice, inclusiv cel financiar. Practic s-a ajuns ca fiecare să poată crea și disemina date. Facebook și Twitter (cu 2 miliarde și respectiv 330 milioane de utilizatori) permit un schimb de informații în timp real și la o scară care în trecut nici nu putea fi anticipată, în timp ce platforme ca WordPress permit oricui să-și creeze cu ușurință un site dinamic. Practic, barierele pentru răspândirea FN sunt aproape inexistente. Dacă însă este relativ ușor de măsurat capacitatea de diseminare a FN, este dificil de apreciat influența acestora. Multitudinea de date și informații care se vehiculează face tot mai dificilă filtrarea acestora de către simplul cetățean, care de multe ori este bulversat de rapiditatea, multitudinea și diversitatea datelor cu care este bombardat, fiind pus în situația de a nu știi ce să creadă. Este situația în care acesta acționează după propriile prejudecăți (care și acestea pot fi modelate în timp).

Unul din exemplele cele mai recente de FN este vehicularea de media siriană și trolii ruși (activitate care a crescut cu 2000% în primele 24 de ore după atacul din 14 aprilie asupra facilităților chimice din Siria), conform cărora au fost interceptate (17 sau 71 - vezi și jocul de cifre care urmărește să inducă dubii) din rachetele lansate de aliați. Situația reală este că nu s-a reușit nici o interceptare.

Roata istoriei continuă să se învâртеască, timpul ne presează și pericolul de a confunda realitatea cu propriile dorințe sau cu o realitate indusă de FN este din ce în ce mai mare. De la bătălia dintre hitiți și egipteni în secolul XIII î.e.n. și până azi, "totul se schimbă, pentru că nimic nu se schimbă".